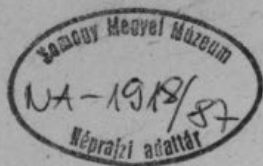

LAKODALOM, SZOKRÁSOK (Zarácsos)

ТІРӨККӨППАНҰ

Törökkoppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

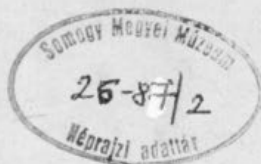
Buzaszentelés

Szent Márk napján régen a határba mentünk ki, az egész falu. A pap fölvelt egy marék búzát és a négy égtáj felé föltartotta, közbe mondta:

Hallgasd meg, hallgasd meg könyörgésünket,
Engedj nekünk termékeny időket.

Mi meg mindannyian utána mondtuk. De ez már régen megszűnt, csak a templomba visznek be búzát, ott szenteli meg a pap. Abból mindenki szokott egy-két szálat hazavinni, az imakönyvében.

Gáll Éva
1983. IV. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Aratóbál

Aratás befejezésével az aratólányok buzakoszorút szoktak kötni a gazdának. Hajlós fűzfavesszőt karikába kötöttek és arra szép sorjába a kalászokat meg mezei virágot. A férfiak meg a buza tövét kifelé állítva a kazalba kirakták az uraság nevének a kezdőbetűjét: M Ö. Aldomást ittunk az elvégzett munka után, a fehérsépek-- félrészesek egy egy pohárral megitták a gazda borát, utána vacsorát adott a gazda, az aratók meg hajnalig táncoltak. Hazafelé menet mindig azt énekelték:

Nyisd ki az ajtót kedves édesanyám,
Én már hazajöttem.
Ezt a betyár három hetet
vigan letöltöttem.

Gáll Éva
1983. IV. 30.

Tűrökkoppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Lakodalom

A mi lakodalmunk 1937. ápr. 12-én volt, a felesé em születése napján, keddi napon. Nem volt olyan nagy, mint Tobak Rózié a bíró lányáé, akinél még borjut is vágtek, de nagyon jót mulattunk. Emlékszek, mikor a vőfény beköszöntötte az ételt nagyon hosszú verset mondott, két sorára most is emlékszek: Ez az étel csak magyarnek való,
Cingár németnek torkán akadó....
Lápfői rezesbende húzta a telpalávalót egész éjjel.

Gáll Éva
1983. IV. 30.

Törökheppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Nagypénteki házkerülés

Koppányba Virág Jánosnét láttam nagypénteken meztelenül megkerülte a házat, egy vasfazekat tett a fejére, úgy futott 3-szor a ház körül. ez éjjeli mise után, közbe mondott valamit, de hogy mit azt nem lehetett kikérni. Biztos szér csinálta ő is meg mások is, hogy elmenjenek a férgek a háztól, meg hogy ne legyen senki beteg a családba.

Gáll Éva
1983. IV. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Holczbauer Józsefné, 1912.
sz: Bognár Julianna
r.k. v. /varrónó/

A lakodalmas házhoz kellett virni:

50 db tojást
1 kg cukrot
1 kg rizsát
egy szakasztó lisztet /kb: 4-5 kg./
1 db tikot legalább, de inkább egy pár csirkét,
1 kg mákot
1 kg diót, megpuculva
vaniliát
bort

a családból általában a fiatalabb lány vitte el vesszőkosárba -- vékába az élelmet. A kosár alá tekercest tettek - cifra rongyból gömbölyítették és összeöltögettek - a fejükre vették a kosarat, ünnepdelutánosan felöltöztek és 3-4 nappal lakodalom előtt már elvitték a lakodalmas házhoz a kosár élelmet. Azér vitték jobban a fiatalik, mert mikor kipakultak, utána ottmaradtak egy kicsit sátrat diszitenyi, beszélgetni, egyet-kettőt táncultak is.

Gáll Éva
1983. III. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Holczbauer Józsefné, 1912.
sz: Bognár Julianna
r.k. v. /varrónő/

Tojásfestés

Nagyszombaton délután festettük hagymahéjba a tojásokat, gicáztuk őket viasszal. Festett tojástadtunk másnap a locsolóknak, meg vasárnap délután komatálat küldtünk, abba is egy pár festett tojást is tettünk.

Gáll Éva
1983. III. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Molczbauer Józsefné, 1912.
sz: Bognár Julianna
r. k. v. /varrónő/

Komaság--vőmantétele/* paszita/

Akik leánykorukban komatálat küldtek egymásnak, azok mikor férhözmentek és megszületett a gyerekük, elmentek megkörösztülni egymás gyerekeit, ezt hívták keresztkomaságnak. Az én keresztkomaasszonyom Tobak Erzsébet vót. Mikor megszületett az ő gyereke, megkörösztültük mink is és kellett vinni paszitát is: vót benne egy szilke husleves, sült tyúk, sütemény, bor meg alma.

Gáll Áva
1983. III. 30.

Tőzökoppány
Somogy m.

Holczbauer Józsefné, 1912.
sz: Bognár Julianna
r.k. v. /varrónő/

Husvét vasárnapján

nagyon sietni köllött haza a miséről, sokszor futottunk is, mer azt mondták az öregek, hogy aki leghamarabb hazaér, annak fogy el legelőbb az aratás.

Gáll Éva
1983. III. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Holczbauer Józsefné, 1912.
sz: Bognár Julianna
r.k. v. /verrónő/

Násznagyok

Ászlót vittek, papirbul vót összefonyva meg kukorica vót ráfűzve, nagyon cifra vót. A násznagyoknak is volt egy almája, annak a végin meg zsebkenő lógott. Mentek a násznagyok kikérni a lányt, ezzel a zászlóval, kellett nekik fizetni a menyasszonyért, ókor nem tudtak megegyezni és veszekedtek. A menyasszony két násznagya meg a vőlegénynek a két násznagya alkudoztak egymással, de utóján mindig csak odaadták a lányt. Kiköszöntötték a menyasszonyt, elmondták, hogy vége van a lányságának, utána az apjátul meg az anyjátul bucsuztatták

Gáll Éva
1983. III. 30.

Törökkoppány
Somogy m.

Sümegei Józsefné, 1911.I.
az: Völgyi Veronika
/ártény--olna m./
r.k. v.

Lakodalom- pohár felrugás

Mikor megérkeztünk, leszálltunk a kocsirul, azt ahogy mentünk befelé, hát az ajtóba tettek egy pohár vizet, azt föl kellött rurnyi, azér hogy esztendőre körösztüle legyen,

Géll. Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

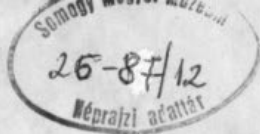
Sümegei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény--Tolna m./
r.k. v.

Karácsonyi asztal

A karácsonyi asztal alá a szénát és a kukoricát a kis Jézuska szamarának tették oda, a fejszét és a fűrészét meg azért, mert a Szent József ács volt.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

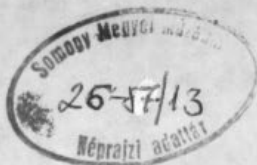
Sümegei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény---Tolna m./
r.k. v.

A menyecske beilleszkedése

Eleinte nagyon nehéz volt megszokni, mer otthon Érténybe csak ketten vótunk édesanyámmal, itt meg lettünk mindjárt hatan. Én rögtön nekiálltam söpörnyi, sikányi, disznókat etetni, de mosogatni nem hagyott az anyósom sohase, azér mer vót ott egy lánya: "a Kati néném"- nénémnek hívtam, mer idősebb vót nálam 11 évvel- azt annak is köllött vóna mosogatnyi, de az nem akart, azt így inkább elmosogatott maga, engem se hagyott, nehogy a Kati nénémnek is kölljön mosogatnyi. Én meg nekiálltam, fölötöztem a konyhát, szobát, pitart - sikálós vót mindegyik- aztán kisöpörtem. A lánya az anyósomnak fölötözött azt elment, nagyon szerettek kujtorogni, mindig de mindig mentek, rokonyokhoz, szomszédokhoz, addig se fogyott a tüzelő meg a petró otthon, meg még régebben a virágolaj a pistamécsesből.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Sümegei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény--Tolna m./
r.k.v.

Kézadás -lakodalom

Az ismerkedés után 3 héttel megvót a kézadás, elmentünk a paphoz beiratkozni. Ajándékot nem adtunk egymásnak, jegygyűrűt is csak utóbb kaptam. Vacsora vót, meghívtuk a Jóska körörsztszülleit, meg a bermakörörsztszülöket is, meg a testvérgyeimet, nem vót olyan nagy valami, akkor tartottunk nagyobbat, amikor elhoztak, előtte való este kállátó /kárlátó?/ volt, mostmár siratónak is mondják, a lányos háznál, ott Érténybe, de itt Koppánba is kállátónak mondták, azon csak a menyasszonynak a rokonsága volt ott, a vőlegényes háznál meg a siratót tartották, ott a vőlegény mulatott a rokonságával. A kállátóba meg a siratóba azok gyűttek be és táncultak az udvaron, akik jóismerősök, pajtások vótak, de a vacsorára nem lettek meghiva. Délután azoknak játszottak a muzsikások a menyasszonyos meg a vőlegényes háznál is, értem gyűttek délután kocsiival, felsallangozott, csengős lovakkal és elhoztak Koppánba, az uramhó, itt vót a vacsora. Bámésszkodók is vótak, azoknak az utcára hordták ki az ennyivalót meg a bort. Amikor engem elhoztak az én rokonjaim tovább mulattak egészen reggelig nálunk Érténybe, de általában itt is úgy volt, hogy a menyasszonyos háznál a menyasszony rokonai, a vőlegényes háznál meg az új pár és a vőlegény családja meg rokonai mulattak, külön is főztek, legfőljebb menyasszonytáncra jöttek át a menyasszony rokonai, eltáncoltatni utoljára a menyasszonyt, & ilyenkor szoktak pénzt adni a táncért. Azelőtt minden háznál a szobákba tarották a lakodalmat, kipakultak mind a két szobából csak az asztalokat meg a padokat, székeket hagyták benn, később aztán mikor már az én fiam nősült akkor sátrat vertek és ott ettek is, meg ott mulattak is.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Háztájézés

A szakcsi kőrőnél el is vótam háztájt nézni. Vidékre koccsival a szülőkkel együtt ment a lány háztájt nézni. Elmentünk, hát vót pörküt, rizza megebédeltettek vóna, de én nem ettem, mer nem is akartam emenni. Elgyüttünk haza édesanyám a sógorom meg Úrsze nénjém vót velem- mer édesapam odamaradt a háboruba- elgyütt ám az én vőlegényem. Berliner keszkenyő vót rajtam, rátettem a szememre, meg ne lasso ensem senki szakcsi se. Odaértünk a szőlőhegyre, Úrsze nénémék pincéjébe, bement mindenki hát nekem is csak be köllött menni, ittunk. Mikor aztán Szántóra értünk az Úrsze nénémékhez, ahun étőtöttem, fogtam a batyumat, azt mondom édesanyámnak: "Menjünk haza!" - azt mondja: "hát itt ez a gyerek." - Mondom: "Hadd legyen, hát nem ér az rá itt lenni, nekem nem kő azér itt maradni, majd elbeszélgetnek ezek itt ha akarnak. Én nem maradok itt, gyün vagy nem gyün, de én elmenek haza." Ahogy megyünk hazafelé ránk köszönt valaki, még most se tudom, hogy ki vót, azt mondja, hogy: "Verika, vannak ám nálatok Koppányból kőrök." Azt mondja édesanyám: "Oda ná be nem gyünnebi" Mondom: dehogynem. Leborultam az asztalra azt elkezdtem rini, ők meg begyűttek, de édesanyám nem nagyon fogadta őket, azt mondta már menyasszony vagyok. Én meg rival mondtam, hogy nem vagyok az, mer én ugyse megyek el Szakcsra, de Koppányba igen. A Jóska ugy gyűtt el kőrnyi, hogy a szomszédba odakerült az Ács Böske néném Koppányból és az dicsért a Jóska-nak, mikor odahaza vót. No másnap meg gyűtt ám a sógorom a szakcsi legényvel, én meg elszaladtam otthonról, még a disznóolba is bebujtam, hogy ne találjanak meg, a szomszédunk meglátott elkisért az édesanyám testvéréhez a kertek alatt, ott vótam egész 11 óráig, akkor a Brigi néném hazakisért, de mielőtt bementem vóna, hallgatóztam az ablak alatt, de már akkorra elmentek a sógoromék a szakcsi legényvel. Édesanyám nem akart beengedni, mikor aztán mégis beengedett, adott egy nagy pofont még a csatom is eltörött. Másnap vasárnap vót, készülődtem, hogy megyek a misére, akart ötötötetni, mer mindig ő szokta rám adni a szoknyákat, de nem engedtem, szóltam a Veri nénémnek az ötötötött fő. Kérdezte édesanyám: "Mit főzök ebédre?" Mondom neki: "Semmit se, nehogy megbabonáljon, hogy el köjjön nemem a szakcsi legényhez, inkább nem eszek." Közbe meg az Úrsze néném akivel háztájézőbe is vótunk megizentem Szakcsra, hogy elmegyek, édesanyám meg Koppányba azt, hogy nem megyek el. Délután látánára a Jóska mégiscsak elgyütt Érténybe, találkoztunk, az Ács Böske nénémel vót, azt a Böske néném megkérdezte: "Nohát tényleg nem mész el Koppányba?" Mondom: "de, elmegyek." Létánia után elgyűttek a Jóskaival, de közbe nálunk vót az Úrsze néném is, hát az aztán mindennek elmondott, hogy én milyen rossz lány vagyok, éjjelig kinn maradok a legényekkel stb. De a Jóska csak azt felelte: "Nem baj, akkor is elveszem, tudom, hogy csak azér mondja, ne gyűjjön el érhozzám a Veri." Mikor Úrsze nénémék elmentek, kieszaladtam a pincébe, hoztam föl bort, megkínáltam, ivott egy keveset, azt elment haza.

Törökkoppány
Somogy m.

Sümegei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény--Tolna m./

Aprószenteki korbácsulás

Korbácsultak a legények, mondták, hogy "Jó fonyó, jó varró légy".
Füzfából fonták a korbácsot, rozsmaringágra, jó hosszúra /kb. 1 m-t mutat/
Négyszegletesre fonták. Aprószentek előtt este mentek, mikor besötétedett,
megvacsorázott mindenki, olyan 6 óra felé. A legények - 17-20 évesek-
bandába jártak. A gyerekek meg másnap reggel szoktak járni korbácsuni.
A legények kaptak bort, azt akinél szerettek volna ottmaradni, annál
letanyáztak, énnálam ottmaradt a Szijártó Miska, udvarut volna csak én
nem hattam.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökheppány
Somogy m.

Sümei Józsefné, 1911.I.3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény--Tolna m./
r.k. v.

A nemkívánatos udvarló

A Szijártó Miska nagyon udvarut vóna, de én nem akartam. Ugy adtam a tudtára, hogy vótunk egy lakodalomba, ozt mikor elkértek mindig elmentem mással táncolni. Jött ám az anyja, nagyon mondta, hogy "Jaj, nem hattak a Miskával táncolni, 'Jaj, Verikám, csak azt mondd, hogy elmegyek, amilyent szemed-széd kíván olyan ruhát veszek". Én nem szóltam neki semmit, mind ahogy ez az asztal nem szól egy szót se. Édesanyám azt mondta ugye, hogy persze elmegyek. Beültem a sarokba egy székre még ott vót a Miska anyja. Mikor elment, mondtam édesanyámnak: "Én ugyse menek el!" Jól van azér elgyütt a Miska, mikor másodszorra gyütt én leszedtem a hajamat, mondom: "Miska én le akarok feküdni, de meg én még nem is akarok férhő mennyi, én nem megyek, még ráérek." Ozt elment szegény Miska haza. Aztán vót egy kőnyi kérőm egy innepen, akkor egy szakcsi, utána gyütt a Jóska, aki az uram lett.

Géll Éva
1983. IX. 13.

Töröknapny
Somogy E.

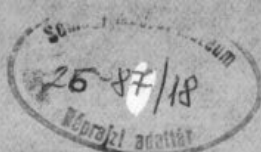
Simegi Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény—Tolna m./
r.k. v.

Virrasztó

Régen ha valaki meghalt, ottm a háznál ravatalozták föl, és a rokonok, jóbarátok elmentek a virrasztóba. Este 7 órakor kezdődött a virrasztó, eltartott jó két óra hosszat, volt énekes aki elkezdte az éneket meg az imádságot, a többiek meg mondták utána. Az énekeseknek -mer nálunk kettő vót, amikor a Jóska meghalt - a nászasszony adott 20-20 Ft-ot. 16 évvel ezelőtt 20 Ft még sok vót, lehetett rajta venni egy kötényt, még többet is.

Gáll Áva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

Sümei Józsefné, 1911.I.3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény—Tolna m./

Karácsonyi asztal

Nem volt azon más, mind egy szép abrosz - azt csak karácsonykor szoktuk föltenni- meg az imakönyv. De az asztal alá bizony az öregek tettek szénát, fejszét, fűrész, kukoricát, akkor meg járomszeget, akinek tehene volt. A kukoricát azért tették oda, hogy a tikok egészségesek meg jó tojók legyenek, aprószentekkor szokták kiszórni nekik, addig nem volt szabad kivinni a szemetet se. Őssze volt sűpörve a sarokba, aprószentekkor kivitték a szemetet, azt fűszérták a fákra, hogy annyi legyen a gyümölcs, mind amennyi port rászórnak, meg a kertbe másfelé is szórtunk a szakajtóból szemetet, hogy jól teremjen meg benne minden, amit elültetünk.

Gáll Éva
1985. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Sümei Józsefné, 1911. I. 3.
szVölgyi Veronika
/Értény--Tolna m./
r.k. v.

Komatál

Régen két lyukaskálács volt meg két tojás, azt beletették egy ruhába szépen összefogták, a jobb tenyerükre rátették a balkezüvel fogták a ruha csücsit úgy vitték. Husvét vasárnapján délután vitték a komatálat egymásnak a jópajtások, egyik ebéd után, másik litánia után, de mindenféleképpen csak délután. Akik komatálat váltottak, azok később mikor már megnősültek vagy férjhezmentek elmentek egymás gyerekeit megkörösztyüni. Anikor aztán a körösztygyerekük esküvője vót, akkor meg ők lettek a násznagyok, és akkor vett neki ajándékot selemkendőt a fiúnak meg csizmát vagy valami mást.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Kereszt szülok

Sümegei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Értény--Tolna m./
r.k. v.

A körösztzülőknek minden husvétkor meg köllött ajándékozni a körösztz gyereket, ruhával, gyümölccsel később csokival vagy játékkal. Olyan is előfordult, hogy valaki azt mondta: "nem megyek el körösztzüny". Ez borzasztó nagy sértés vót, haragot tartottak utána, volt ugy hogy még köszönni se köszöntek egymásnak soha többet.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Keresztelés

Mikor én voltam menyecske, akkor az volt a szokás, hogy miháncs megszületett a gyerek másnap már vitték körösztyüni. Az én fiam is este megszületett, másnap reggel már vittük a templomba. Mer ha nincs megkörösztyülve akkor meghal, meg gyűnnek a boszorkányok azt megrontják, addig egyáltalán nem vót szabad kivinni, amég nincs megkörösztyülve, mer ha mégis kiviszik biztos, hogy valami baj éri, hibás lesz.

Két hét múlva meg el köllött vinni a misére a kisgyereket kiavatnyi. Mikor elmúlt a mise akkor odamentünk az óltárhoz én meg a bábaasszony - az én fiannál a Verkics Anna vót a bába, megányosan élt itt a faluba - ű vitte az óltárig a gyereket ott én elvettem tüle, gyergyát gyujtottunk, elmondunk egy Mityánkot, üdvözlétet aztán megkerültük az oltárt és újra letérdepültünk a padba. Csak mink ketten vótunk avatnyi, de a körösztyülön se vót más csak a komaasszony, én meg a bába. Az én komaasszonyom Gyürki Györgyné vót, a Jóska akarta, hogy az legyen, úgy hívtuk el őket komának. A férjemmel együtt mentünk el meghijnya a kopót még nielőtt megszületett vóna a gyerek, fölkerültük őket: "Lesztek azivesek elgyűnnyi megkörösztyüni, ha megszületék a gyerek" Nem tartoztak ők a családhoz, úgy lettek ők, hogy a Jóskának pajtása vót a Gyürki Gyuri. Én a Réder Pannit akartam, de nem lehetett, mer ezek a Jóskával megbeszélték még legénykorukba, hogy komák lesznek.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

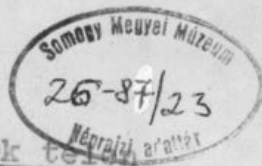

Sümei Józsefné, 1911. I. 3.
sz: Völgyi Veronika
/Ártény--Tolna m./
r.k. v.

Karácsonyfa díszítés

Régen a karácsonyfára egy kis süteményt tettek, meg diót, aszalt meggyet meg aszalt szikkasztott szivát. Édesanyám szokott sütnyi fűt meg Adámot, mikor sütötte a lepényt, csinyát két emberformát is a lepénytecsztából, magyarsors vót a szemük, megsütötte azt is a renbe, aztán a karácsonyfa alá állította őket. A diót először megvizestük, utána belemertottuk lisztbe és fölaggattuk a karácsonyfára. A karácsonyfa föl szokott lenni kötve, nem fért el az asztalon, mer vótunk többen nem lehetett odatenni. Vertek be a falba vagy a gerendába szöveget és arra kötötték föl a karácsonyfát, a lakószobába.

Gáll Lya
1983. IX. 13.

Német Ferenc, 1927.
r.k. v.

Szindarabok

Sokszor játszottam szindarabokba, belépődíjat szedtünk, 50fillért, egy forintot, attól függ, milyen volt az előadás. Játszottam a feleségemmel A Bandi gulyást, akkor Az Iglói diákot, A piros bugyellárist, A hegedűt, A boroskorsót -- 1942-be játszottam ezt, valamilyen Jenő irta. Játszottam még a Huszárkisasszonyba, iskoláskoromba a Krisztuskirályt játszottam el egy gyerekjátékban, akkor a Hét törpébe. Mondtam monológot: már nem is tudom mi vót annak a címe. Nagy sikerünk vót, az Iglói diákot legalább 10-szö le köllött játszoni. Volt egy szindarab, amibe azk vót a szerepem, hogy nézőközönség vagyok, ott lenn is ültem, a szinpadon meg vitatkoztak, nekem meg föl köllött szólalni, hogy: "Majd én megmutatom, hogy igazságot csinállok!" Ozt egy koponya volt, azt vittem föl, és ugye onnan a nézőközönség közül szóltam föl a szinpadra a szerepembe. Ahogy odaszóltam, ugye ami a szerepbe következett, a Sipos jegyző meg fölállt és hangosan mondta: "Dobják ki azt a részeg embert mit zavarja itt az előadást!" Persze én nem törődtem vele, megin odaszóltam, ami gyütt szerepem szerint, megen csak szóltam, harmadikra aztán el köllött indulni, megyek, rajtam vót a kabát is - ugye a közönség se tudta, hogy én szereplő vagyok - A szerepbe az következett, mondták a szin-

Törökkoppány
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.
r. k. v.

Szindarabok télen folyt.

padról, hogy: "Nahát gyűjjön föl!". Én meg letettem a kabátomat, megyek, aztán vittem a kezembe a kocsnyát, de ezt már nem bírta tovább a Sípós jegyző, akkorát ütött a hátamra a botjával, azt háttem beszakad a hátam. Az első fölvonás után aztán odagyött, és azt mondja: "-Idefigyelj, te Feri hát már járattál te le engemet?" Mondom: "Én, hát már járattam volna én le magát?" Azt mondja: Hát nem tudátok megmondani, hogy te is szereplő vagy aki a nép közül beszélsz a színpadra? Hát most ki akartalak dobálni.

Gáll Éva
1983. IX. 14.

Törökkoppány
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.
E. k. v.

Aprószenteknapj korbácsolás

Karácsony után, aprószenteknapján volt a korbácsolás, dec. 28-án. Általába legények jártak, de volt úgy, hogy fiatal emberek meg idősebb emberek is elmentek. Fűzfavesszőből fontak korbácsot, volt akijé 8, volt akijé 12 égu volt, ki hogyan tudta megfogni, én nem fontam egyet se, mindig úgy kaptam ajándékba a korbácsot. Aprószentek előtt este mentünk és mondtuk, hogy "Keléses ne légy!" és ütöttünk egyet a korbáccsal, akkor megint mondtuk: "Jó légy!" "Szófogadó légy!" "Jó fonó, jó varró!" "Fejed ne fájjon!" "Hasad ne fájjon!" A valamid fölálljon! - ilyesmi durvábbakat is mondtak. Aki a háznál volt - nőket is, férfiakat is meg gyerekeket is egyformán - megkorbácsoltunk, és minden korbácsütéskor mondtunk valamit.

A korbácsolás után bort, aszaltszilvát, meggyet, meg más ilye n aszalt gyümölcsöt kaptak, de borral mindig megkinálták őket.

Gáll Éva
1983. IX. 14.

Törökkoppány
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.
r.k. v.

Ujév köszöntése

Ujévet is jártunk köszönteni, a rokonokhoz, jóbarátokhoz, ismerősökhöz, verset is mondtunk:

Eldöcögött az Óévnék szekere,
Ez az ujév legyen boldog és vidám.
Azt kívánom az ujévnék hajnalán,
Hogy az ujév legyen boldog és vidám.
Adjon Isten békét, boldogságot,
Taligának kerekét, csutorának fenekét,
Abból igyunk eleget,
Boldog ujévet kívánok.

A kocsmába volt a mulatság, akkor volt az árverezés is, ott is én szoktam mondani a beköszöntőt. Félkor egy nemzeti színű szalaggal átkötött élő malacot hoztak be, és árverezésre, szoval sorsulásra lett bocsájtva az ujévi malac. Mindenki vett jegyet, azt beletették egy kalapba és amelyiket abból kihúzták, az a szám nyert. Akkor fölálltam a székre, a kezembe tartottam a malacot és elmondtam az ujévi köszöntőt, utána meg átadtam a malacot annak, akinek a számát kihúzták.

Gáll Éva
1983. IX. 14.

Törökkoppány
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.
r.k.v.

Hushagyói pinceszerezés

Törökkoppányba szokás volt, hogy farsangkor, hushagyó hétfőn meg kedden a fiatalabb házasok kimentek a hegyre mulatni, egész éjjelig, mer utána már hamvazó szerda gyűtt, kezdődött a бүt, utána már nem lehetett mulatni. Hushagyó kedden éjjélkor harangoztak, akkor beállt a бүt, el kellett hagyni a mulatságot. A mi időnkbe már a kocsmába volt a mulatság, mikor éjjélkor harangoztak, abbahagyták a táncot és mindenki elment heza.

Gáll Éva
1983. IX. 14.

Gyöngyösbokréta II.

A háziak megköszönték a meghívást és megkínálták borral a vőfényeket./

Utána kikérték és elbucsuztatták a menyasszonyt:

Hegedűnek némuljon zengése,
Sarkantyúnak szűnjön meg pengése.
Mer bucauzásomnak most léssen kezdése.
Zeng bucauzó szavam hullanak könnyeim,
Mer tültek válok kedves jó szüleim.
Hatalmas Uristen világ teremtője,
Nézz le e kedves jó szülőkre,
Aki ápoltek, neveltek, jóra tanítottak.

.....

Utána megvolt az esküvő a pap előtt, majd hazavitték a férje házába az
ujasszonyt. Mindjárt az ajtóba tettek egy poharat, azt föl köllött rugnyi
a menyasszonynak, egy vizes poharat, szokás volt, nem tudom, hogy
miért.

A Gyöngyösbokrétába járták ezt a söprütáncot, de nálunk Koppányi viszonylat-
ba ez nem volt.

Utána a vacsóra következett, a vőfény egyenként beköszöntötte, először a
levést:

Itt a forró leves az étkek alapja,
Vigyázzon mindenki aki a száján befalja.
Jó ételnek látszik, nem lehet rosszfajta,
Tessék uraim, hát fogjanak ki rajta.

...Jó ételnek látszik, nem lehet rosszfajta,
Örvendek, hogyha a tálat, viszem ki üresen, igy...
Igy a vendég hasa se marad üresen.

Hus köszöntése következett, abból csak az utolsó sorára emlékszek:

.....Németnek torkan akadó
meg arra, hogy azt is mondták, hogy száz évig vót kinn a legelón a bika,
amibü csinyáták a húst.

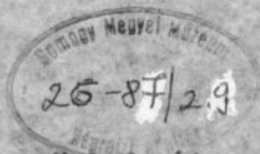
Turóslepényre ezt mondtuk:

Itt a finom lepény turóval megkenve,
Nákkal meghintve,
Fogyasszák kedveseim jó egészséggel.

Uj menyecske beköszöntése:

Ime itt áll előttünk az ékes menyasszony, ~~mind~~
Aki először menyecskefejjel mulasson.
Mindenki táncolhat vele egy kurtát,
De vigyázzon, hogy le ne tiporja a cipője sarkát.
En kezdem a táncot, atöbbi meg ráér,
Addig fussanak el haza tizesér, huszasér
Huzd rá cigány, huzd rá az új házaspárér.

Törökkoppány
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.
r.k. v.

Gyöngyösbokréta

Az én időmbe egy kántor tanító és a felesége szervezte itt a faluba a Gyöngyösbokrétásokat, Berta Gyula és felesége fénykép is van arról, mikor Pesten szerepeltek. A szereplők: Borsi Sándor /meghalt/, Németh Vince, Varga Gábor /meghalt/, Král Jóska /meghalt/, Rohonczy Gyula /Toponárba lakik/, Káptai Kati, Varga Arany, Kertész Irény, Szabó Ilonka, Zsódér Gábor több most nem jut eszembe.

Én már a ,40-es évekbe léptem be, Kaposba /Kaposváron/ is szerepütünk kétszer is: áldozócsütörtökön meg pünkösöd vasárnapján, egy kiállítás is vót "Somogy a demokráciáért". Mind a kétszer ugyanazt a lakodalmat adtak elő. A vőlegény vőfényé köszöntött először:

Dicsértessék a Jézus Krisztus,
Békesség e háznál, jóestét kívánok,
Én itt a vőlegény követeként állok,
Amind bemutatnám e háznál magam,
Kérem hallgassák meg némely szavam.
A vőlegényur arra adta szavát,
Ha megkérjük kedves menyasszonyát,
Hogy mellünkre ékes bokrétát fog varrni,
Pálcáinkra lobogó kendőt fog rakni.
Én tehát fölkérem a vőlegény nevébe,
Hogy pálcáink és mellünket diszítse fel szépen.

/Az igazi lakodalomkor legelsőbb 3 héttel a lakodalom előtt megh ívták a vendégeket a vőfények. A vőfények hordták a mejjükön a bokrétát. Kis mirtuszág szalaggal volt fölűzve a mellükre, azt hordták ünnepnapokon, hétköznapi nem. Gyalogosan, bottal pántlikással jártak hivogatni.

Törökkoppány
Somogy m.

Kass Ferencné, 1905. évg. 24
sz: Varga Anna
r. k. v.

Hushagyói pincészer

A jóbarátok szoktak kimeenni hushagyókor pincészerre, akkor még nekünk nem vót pince más hegyjire mentünk. Eccer olyankor is elmentünk, mikor térgyigérő sár vót. Mindenki vitt kosztot, ott ettünk ittunk, mulattunk. Befütöttek a kis szobába, ami a présházból nyílt. A gazda behozta a kancsóba a bort és töltött mindenkinek, csak az első pohárnál szoktunk koccintanyi utána többet már nem, akárhány pohárral is ivott meg valaki. Jót kívántunk, jó egészséget, jó termést stb. Vót ugy is menyecske keromba, hogy utána reggelig táncoltunk.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Kass Ferencné, 1905. aug. 24.
sz: Varga Anna
r.k. v.

Névnep köszöntés

Nénapot mindig mentünk köszöntenyi, boldog névnepöt kivántunk, mulattunk egy jót utána, általában ezt szoktuk énekelni:

Haragszik a gazda, hogy mi itt mulatunk,
Vigye jel a házát, hagyja itt a borát,
Majd mink itt maradunk.

Haragszik a gazda, hogy mi itt mulattunk,
Vigye jel a házát, hagyja itt a borát,
Majd mi elmulatjuk.

Rétes ide rongyos, kalács ide fontos,
Kukoricamálé legyen a gazdájé,
Hozz bort kocsmárosné.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Kass Ferencné, 1905. aug. 24.
sz: Varga Anna
r.k.v.

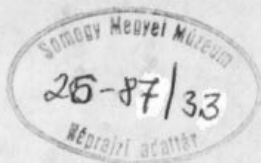
:Luca nap.

Arra nagyon haragudtak, hogyha nő ment Lucakor a házba, azt mondták nem
lősz szerencse, a nő az elviszi a szerencsét. A férfi nem, az mehetett.

Nem szabad vót varrnyi se, mer akkor bevarrtuk a tyukok fenekét, nem tojtak.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Kass Ferncné 1905.aug.24.
sz: Varga Anna
r.k. v.

Fonó

Téli időbe eljártunk házakhoz fonyni, de nem készült ám a dolog, mer cite-
rára táncultunk. A Györki Gyuri vót a legjobb citezés. A gyerekek össze-
vissza eresztették a kéndert ott ahun nem köllött vóna, így aztán nem tud-
tunk fonyni. § 7-en vótunk barátok, s így együtt jártunk fonyndá mindig,
vót rendes fonyóházunk, nem béreltük, csak úgy megengedték, hogy odajárjunk.
Farsang utolján egész nap táncultunk, utána meg el köllött mennyi összetaka-
ritani. A legjobban erre szerettem táncolni, hogy:

Udvaromba van egy magos eperfa,
Epret csak én magam szedek alatta.
Megsegít az Isten engem valaha,
Párosával szedek epret alatta.

Barna legény ne kopogtass gyere be,
Ölelésre vár a karom idebe.
Gyere be , gyere be barna babám,
Nem haragszik terád az édesenyám.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Kass Ferencné 1905. aug. 24.
sz: Varga Anna
r. k. v.

Házasság

Sok lányt úgy beszéltek rá a szülei, hogy "ehhó el köll menned!" Muszáj vót neki elmennyi, nem ellenkezhetett. Fiatakon mentek férjhez, én is 16 éves koromba. Az esküvői ruhámon vót 3 csik azt mondták trefnek, a mizli az a szoknya alján vót belülről, úgy tüzték rá géppel. Drapp színü szövet szoknyám vót, nem gubléros.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r. k. v.

Gyöngyösbokréta

Az én lányom, a Bözsikém nyoszoló lány vót, mindegyiknek vót párja, ilyen lakodalmast játszottak el, vót nyoszoló asszony, vőfény, násznagy, menyecske mind a rendes lakodalomba.

A ruhájuk koppányias piros, zöld, lila bársonyból varrott bő ruha vót, alatta sok péntő. Meg tilángli ümög, hasonlított a csipkéhez, átlátszós vót, az eleje háta meg az ujja is bodros, tilánglis vót, a nyakukon meg slingülésből fodor, nagy szép széles szalag a derekukon, a gyerekek meg pruszliba, gatyába, rődös gatyába.

Először Kocsolára mentünk, ott is meg azután Pesten is mindenki anyyira nézte őket, szépek vótak.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r.k. v.

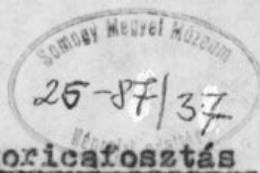
Fonyóház

Télen eljártunk fonyai a másik házakhoz, a pajtások összejöttek hol az egyik háznál, hol a másiknál. Vittük magunkkal a rokkát, aztán fonytunk. Később jöttek legények, akkor danultunk pl.

.....hegy aljába,
eltörött a lovam lába.
Gyere babám, segíts föl a lóra,
.....

Gáll Éva
1983. ÉVI. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

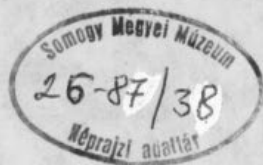
Kukoricafosztás

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r.k. v.

Mikor hazahozták a kukoricát összejötték a szomszédok meg akiket még elhívtak a fosztóba, aztán neki álltunk fosztani. Lehúztuk a kukorica leveli csak úgy kézzel letörtük és félredobtuk. Ennyi nem adtak, csak innya, bort amennyi köllött. Akik nekünk elgyűttek segíteni, azokhoz minik is vissza mentünk. Közbe is danultunk, mikor elvégeztük, akkor még táno is szokott lenni.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matytkó Juli
F.k. V.

Luca széke

Régen szoktak csinyáni Lucaszéket. Ezer Várányi Imre is csinyát Lucaszéket, neken fokonyon vót, azt elmentünk oda, és rátettük a kezünket arra a Luca székre, aztán mozgott, hajult. Ugye az ember keze érintős, aztán az a Lucaszék meg fordult. Tudja kutya mér fordult, meg hogy mér csinyáták... az emberek elgöndülték.

Gáli Éva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r.k. v.

Luca

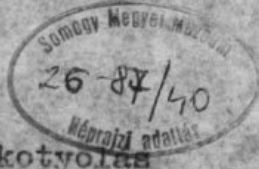
Luca napján éjjeli mise előtt a Lucaasszony- nem vót ém igaz, csakhát azért májig is mondják, -főitözött valaki Lucaasszonynak. Ember vót-e asszony-e tudja a kutya, csak mondták. Akkor ugye karácsony előtt, mikor éjjeli mise van, akkor a Lucaasszony ott van, hogyha nem ér oda akkorra, mire Sántuszt harangoznak, akkor meggyilkulják. A Lucaasszonynak oda köll érnyi a templom, mer ha nem ér oda ekkorra, mire elhagyják a harangot, akkor a Lucaasszonyt legyilkulják.

Luca napján nem vót szabad varrnyi, se ,kötnyi se, mer bevargyuk a tyukokr a seggit, azt nem tojnak.

-Luca napján nem szokás elmenni a szomszédba, azért mer akkor nem tojnak a tikok, elveszik a hasznat.

Gáll Eva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

Tobak Mikélyné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r. k. v.

Luca napi kutyolás

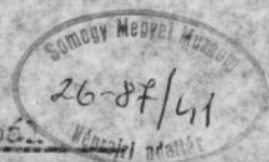
Kity, koty, kity, koty, majd hajnal lesz, majd megverrad.
Kendteknek annyi kóbésza legyen, mind a kerítésfonyás.
Kity, koty.....
Kendtek lányának akkora csöcsse legyen, mind a dori korsó.
Kity, koty.....
Kendtek lánya belelépett a pocsztába, fölfröccsent a pinájába.
Kity, koty.....

Hoztak megukkal a legények, a kutyulók egy kis fát, aztán ráültek, mink
meg kukoricával hintattuk a fejüket. Akkor mikor elmentek összesöpörtük
a kukoricát, aztán neki dobtak a tikoknak, hogy tojjanak.

Gáll Lva
1983. IX. 13.

Törökoppány
Somogy m.

Tobak Minályné, 1896.
sz: Matyikó Juli.
r.k. v.

Katalin napi bál

Este 7-8 óra felé kezdődött a bál, akkor ugye a falu népe, aki riattalság csak vót, meg vidéki fiatal az mind a kocsnába ment táncolni. Ejjélig táncutak meg danutak.

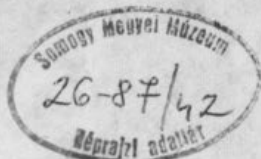
Azt szokták mondani, hogy amilyen Szent Mártonykor az üdő, olyan Katalinkor is az üdő. Mer Szent Mártony előtte két héttel van, aztán ha jó üdő van, akkor azt mondják, no majd Katalinkor is ilyen lesz.

Pedig híjába mondják, nem olyan, sokszor Szent Mártonykor esik, Katalinkor meg jó üdő van.

Gáll Eva
1983. II. 13.

Törökkoppány

Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896

sz: Matyikó Juli

r.k. v.

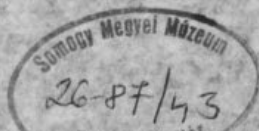
Temetkezés

A családok régen is sorjába temetkeztek, amikor meghalt valaki azt temették a következő sirba.

A gyerekeket külön sorba temették. Az én kislányom is ott van, 3 éves volt. Vörösbé halt meg, nem tudott rajt kigyúnni a vörös, a himlő másképpen, megbénult a kis lába aztán meghalt.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.
sz: Matyikó Juli
r.k. v.

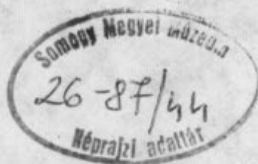
Erőszakos halálal elhaltakat

nem vót szabad bevinni a temetőbe, csak a kapun kívül vót szabad eltemetni.
Lakott itt egy Barizsa Gyuri, aztán az agyonütötte a vőjét, őt idetemették
ahun a kapu van, Eacercsak annyira hordta ja viz, hogy beköllött vinni a tem
etőbe. Most odamerik vinni a köröszte elejbe vagy mellé, máskor nem szabad vót.

Gáll Éva
1983. IX. 13.

Törökkoppány

Somogy. m.

Sümei Györgyné, 1936.

sz: Varga Ibolya

r.k. v.

Karácsonyi köszöntő

Régen az édesanyámék idejében a lányok nem járhattak já korbácsolni, kotyulni, csak a fiuk. De karácsonykor köszönteni akkor elmentek. Egy idősebb nénitől tanultam a következő karácsonyi kis köszöntőt.

Betlehem kis falucskában, karácsonykor éjfél tájban
Fiu Isten emberré lett, mint kisgyermek született.
Űtet hitták Jézuskának, édesanyját Máriának.
Ki pólyába takarta, befektette a jászolba.
Pásztorok a falu mellett, báránycákat legekűetnek.
Hallották az éneket, dicsősség az Istennek.
Fényes csillag jött az égen és elindult Keletre.
Három király követte.
Imádták a kis Jézuskát, dicsérték a Szűz Máriát.

Karácsonyi köszöntő folyt.

Ajándékot adtak át, aranyat, tömjént és mirhát.
A kis Jézus növekedett, napról-napra kedvesebb lett.
És tanította folyvást a keresztény szent vallást.
Mégis sokan nem szerették, rossz emberek gyűlölték.
Egy éjjel el is fogták, iszonyuan kínozták.
Korbácsokkal ostorozták, tövisekkel koronázták.
Náddal verték szent fejét, véres atcát leköpték.
Elvitték őt a halálra, fűlszögezték keresztfára.
És iszonyu kínok után, meghalt nagypénteken délután.
Levették a keresztfáról, sirt csináltak kősziklából.
Szent testét odatették és katonák őrizték.
De nem soká maradt ott, harmadnapon föltámadt.
Szent hitünk dicsőségére dicsártessé a Jézus Krisztus.

Gáll Éva
1983. VI. 30.

Törökoppány

Somogy m.

Csismadia Györgyné,
R: Varga Erzsébet 1899. IX. 26.
r. s. v.

Ujévköszöntők

Ujév reggelén mentek a fiúk köszönteni jó korán, és azt mondták:

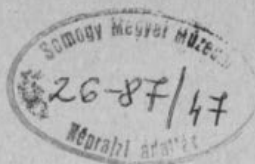
Uj esztendőbe, új szívekkel,
Dicsérjük Jézust énekekkel.
Ha ez esztendő lesz en utolsó,
Ne hagyj el bennünket édes Jézusunk.

Diót, almát meg esetleg pénzt is kaptak, akinek olyan kedves vendégei
voltak a köszöntők.

Gáll Eva
1983. jun.

Szőkkoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.

sk. V.

Lakodalmi vacsora

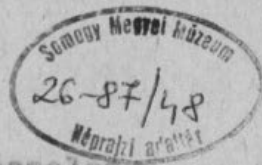
Mindig a vőlegényes háznál vót, a régi időbe szoktak még káposztát is csinítani, nagy üstökbe fősték, husos paradicsomos káposztának. Van annak már 40-45 éve is, hogy elhagyták, Abba az időbe én tudom, hogy mekkora szeme vót a tortának. A menyasszonynak szoktak egy nagy diótortát csinítani, én szoktam bekészöntení, de hogy az a nép hogyan gyött oda, az borzasztó, na már nem számít semmitse egy torta. Annak idején az elö vőrény vitte be egy tortatartón és letette a menyasszony elejbe. Elmondtam a köszöntöt, azt a menyasszony tördelte a tortát, a sok gyerek meg ment oda azt kapkodták. Mára ez má nem divat, hisz mindenki ehét annyi tortát, amennyi a bőre alá fér. Meg szokott maradni utójén egy darab a gömbölyű ajja vagy a menyasszony még hagyott is rajt, azt elszokták tenni, de vót rá eset, hogy ellopták még azt is. Nem maradt a menyasszonynak másnapra kóstulló.

Gáll Éva

1983. jun.

Törökkoppány

Somogy n.

Csizmadia Györgyné,

Aprószenteki korbácsolás

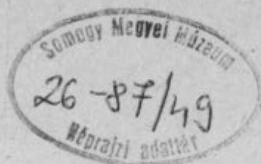
Hála a Jóisten, hogy megértük e szent napot, úgy mind
Aprószentek napját.

Adja a Jóisten, hogy szebbeket is érheszünk,
Ne ilyen buval-bánattal, érvendeter napokkal.

Adjon Isten bé bort, bé buzát, léleküdvösséget.

Utótték a fűzfából font korbáccsal az asszonyokat, lányokat, meg akik
csak benn vótak a szobába. Kaptak ilyen kis pálinkafélét, hát ezt csinyá-
ták még emberek is. Többen összeszedelődtek, meg vót olyan is, hogy maga
ment csak.

Gáll Éva
1983. jun.

Törökoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.

r.k. v.

Móring levél

Megvót abba, hogy egy katonaság meg nem tudom hány vankos, meg dunyha jár. Nát mikor én nőültem három kataszteri földet is kellett iratnyi. Azér, hogy biztosítva legyen. Mondjuk ha má család vót, akkor nem vót érdekes. De ha nincs család és elhal a férje, akkor azt a 3 hód földet az asszony örökli. Azér kellett a móring levél, hogy biztosítsák az örök-
lést.

Gall Éva

1983. jun.

Törökoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.

r.k. v.

Alkudozás

Az alkudozás már megkezdődött esküvő előtt, eltartott egy darebig, de esküvőre odaadták nekik a zászlót, esküvőre már a vőlegény násznagyai vitték a zászlót, bevitték a templomba is. Mikor vége volt az esküvőnek, akkor visszamentek, megint le kellett tenni nekik a zászlót, újra elkezdtek az egyezkedést, és amikor létregyűtt, mer a legtöbbször sikerült és barátságosan ment az egész, de azért volt rá eset, hogy komolyra fordult a dolog. Amikor annyira drágára tartották, és a vőlegény násznagjai azt mondták, hogy ennyit nem fizetnek ki érte, majdnem arra lyukadtak ki, hogy ott hagyják.

Gáli Éva

1983. júni

Törökkoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.

r.k. v.

Kéri ászló

Hosszu nádón vagy cirokszáron szokott lenni, a feléig vót rajt stelázsi-papir mind a két oldalról. Szoktak felfüzni pattogatott kukoricát cérnára, meg szalagokat is aggattak rá, akkor meg a végibe vót egy szem alma, kö-rösztül szurva egy buruspánnak nevezik /örökzöld/ azt szurták az almába, az alsó végire meg vót egy zsebkendő kötvel. Ezt kellett a vőlegény násznagyainak megvenni. Két kéri ászló vót minden lakodalomba, amit a kiadó násznagyok, a menyasszony násznagyai adtak át, de sokszor még kelle-metlenség is lett belüle, mer akkora árakat kértek, hogy nem tudtak mege-gyezni.

Gáll Éva

1983. jun.

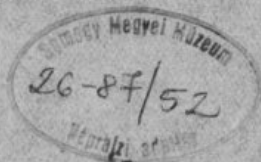
Törökkoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.

r.k. v.

Cimer

Egy csokor rozmaringot is kaptak a vőlegény-násznagyai, ezt nevezték cimereknek. Mikor már beült a nép az asztalhoz vacsorázni, akkor már árulták a cimert, ki mennyi pénzt adott érte, azt összeszedték és odaadták a menyasszonynak.

Gáll Éva

1983. jun.

Törökkoppány
Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.
r.k. v.

Hivogató vőfények

Annak idején két vőfény vót, de később az én időmbe már ~~csak~~ négy volt és akkor valamelyik befogta a lovaikat és ki voltak sallangozva , mentek kocsival, csengő vót a lovak nyakába, ugy mentek a szomszédos községekbe hivogatni. Vót náluk bot is, arra szalagot tettek, meg rozmaringot szoktak rákötni.

Gáll Éva
1983. jun.

Törökkoppány

Somogy m.

Rádi Ferenc, x
1911. rk. v.

NÁSZNAGYOK

Négy násznagy van, egyik a keresztségi keresztapa, a másik meg a bérma-
köröszta. A menyasszonyos háznál ugyanigy, de azok a kiadónásznagyok,
mer azok adják ki a menyasszonyt. A vőlegény násznagyaival fizettetik
meg a kéri aszlót, amit a menyasszonyos háznál csinálnak.

Gáll Iva

1983. jun.

Törökoppány
Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.
r.k. v

Csókpohár

Amikor a Gyöngyösbokrétába készültünk, akkor vót csókpohár is, az öregek emlékeztek rá. Az én időmbe má nem vót divat, én nem is láttam már ilyent. Kellött vinni egy tányérba poharat és akkor öntötték a bort, akkor mindenki mondott egy köszöntőt, és ivott a csókpohárba.

Sokféle köszöntőt mondtak pl:

Nem látott az Isten a násznagyok között
olyan lóást-futást,
Azt hitte, csak a másvilágon találják
meg egymást.

vagy: Elégett a mákosrétes!
Nem vót ám igaz, csak tréfálkoztak.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökkoppány
Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.
r.k. v.

Pásztorok husvéti ajándéka

A pásztorok ujév táján szokták szedni a bérüket. Husvétkor szoktak kalácsot, tojást adni nekik, Husvét napján azér kihajtottak a pásztorok, hogy megkapják az ajándékot. Vitte a hosszú botot és az végig tele vót ilye lukas kaláccsal aggatva. Vótak nekik ilyen lerakataik, mondjuk ismerőseik, akkor oda bevitte, ugyhogy egész nagy kosarakkal vittek haza, annyit össze-szedtek. Lukas kalácsot, az valamikor nagy divat vót nálunk, kemencébe szokták sütni, az a pereckalács. Kinél mennyi vót a kijáró annyi tojást adott, átlagba 3-4-et. Meg esetleg egy-egy liter bort kaptak. De nem vótak annyira ráutalva azok a pásztorok, hogy ennyivalót vagy valami kóstolót adtak vóna a gazdák, mer hőszen é éppen ugy meg vót azoknak a levágni való disznajuk sőt éppen sok vót azoknak is. Ók maguk is tartottak disznót, diszofalkának mondták.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.
r.k. v.

Gyöngyösbokréta

Tagja voltam a Gyöngyösbokrétának, 1937-ben alakult meg itt a községben. Előtte nem emlékszem rá, hogy lettek volna hasonló. Mink megszerveztük itten az egész csoportot, úgyhogy itten egy egész lakodalmas menet volt. És ahhoz aztán az énekek ki voltak válogatva. Vótak idősebbek, akik ezeket a régi énekeket mind bemondták, és elénekelték. És akkor azt nekünk meg köllött tanulni, megvolt az, hogy mivel kezdtük a lakodalmi szertartást, és tovább sorjába.

Akkor még a Paulini Béla rendezte ezeket a dolgokat, és azok határozták el, hogy ez legyen Gyöngyösbokréta, országszerte ez volt a neve. Mer tudom, hogy mikor Budapesten volt az előadás, akkor 11 csoport adta egy-egy este. Ez mindig augusztus.20.-a előtt már megkezdődött, és aug. 20-án befejezve ez ment, amég a csoportok, akik meg voltak tisztelve, megváltak oda hiva, le nem ment az egész. Nem vót vetélkedő, mer nem vót bírálat egyáltalán, pontozás. Nem tudom, hogy az országba összesen hány lehetett, de azt tudom, hogy először mink mindig Kaposvárra szoktunk menni, ott szokott lenni 6-8 ilyen bokrétás csoport, és akkor ott a színházba mindegyik leadta a műsorát, mindegyik más-mást. Nálunk mindig a lakodalmas volt.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Gyöngyösbokrétás lakodalom

A lakodalom amit előadtunk, mindig a beköszöntéssel kezdődött.

Udvaromba van egy meggyfa,
Nem láttam a babám még ma.
Talán beteg vagy nem jöhet,
Vagy mást szeret, nem engemet, ihajla.

Utána akkor elkezdte a násznagy mondani, hogy:

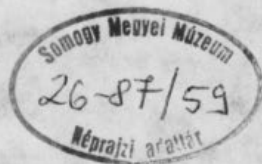
"Lássuk a menyasszonyt!"

És akkor beköszöntötték a menyasszonyt. Utána beköszöntötték a nyoszolyóknak.

En már fejből nem emlékszek a versre, de azt tudom, hogy az öreg Czigner János bácsitul tanultuk. Egy idős parasztbácsi vót, de különben szövőmester takács lett volna. Ő írta le nekünk, mer ű tudta, mer ű is vőfély vót abba az időbe, még a gyerekkorába is. Ezt aztán leírta nekem egy papírra, én meg megtanultam.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökország
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1918.
sz: Bognár Anna.
r.k. v.

Új asszony kísérő nótája

Vadkörtefa fehérét virégnik,
Az én babám lakodalmast játszik.
En is elmegyek a lagzijába,
Megcsókulom menyasszony korába.

Kelkaposzta ne borujj, ne bokujj,
Kisangyalom ne busujj, ne busujj.
Látod-e én akkor se busultam,
Mikor szerető nélkül maradtam.

Géll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Lakodalmi maskurások

Doktornak ötöztek, aztán a Szakáll Gizella meg ilyen öregasszony vót, szóval üdösebb, aztán rendül neki embert, mer özvegy vót. A Kónyi Pista ötözött föl doktornak. Jaj, cirkuszkodtak, nagyon rosszak vótak. Viccútek, kajlákodtak. Aztán mink elhagytuk őket mer elgyüttünk mussika-szóval ide a kocsmába, mer hazakisértük reggel. Ugy szoktak reggel mindenkit hazakisértek vagy a kocsmához. Ugye erre be vót a kocsmá, akinek talán messzebb vót a szülei vagy mit tudom én... akkor a kocsmához kisértél utána meg vissza. Akkor itt még pálinkáztak, de hisz vóték bennük ölég. Soká tartott a lakodalom.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Az új asszony megérkezése

Egy poharat tettek a kislőbő, ahogy menők be, az ajtóküszöbhez tették a poharat vízzel, aztá föl kellett rugnyi, de nem tudom, hogy miéért.

Akkor meg söprüt is nyujtottak, hogy meglássák dógos lesz-e. El köllött venni a söprüt, azt egy kicsit söpörnyi.

Akkor azután meg kisgyereket ültettek az ölembe, witten már a cukrot, előre elkészíttem, mer mondták, hogy gyereket fognak ültetni az ölembe és annak adnyi köll valamit. Már nem is tudom, hogy kinek a fáját ültették az ölembe, én meg odaadtam nekije a cukrot. De tényleg ugy is lett mer lett két fiam is.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Menyecske-tánc

Nagyon futták a muzsikások, aztán pörgölődtünk, egypárat pördültünk, aztán mondták: "Az enyim az új menyecske!" "Az enyim az új menyecske!" Aztán utójjára meg fődő vágják a tányért, egy cseréptányért. De most is fődő vágják. Aj ugy fődő vágják, mind a szakravács. Nem is tudom, hogy miér szakás tényleg. Akkor aztán elkapta az ujember, hogy az enyim az ujasszony, ozt fődő vágta a tányért és kivitte az új menyecske. Mikor kimentek, en ugy éjjeli után vótuk, mikor hát mindenki fordult már egyet az új menyecskevel. De utána tartott még a lakodalom aj az enyém másnap reggel tíz óráig. Né most mondom menjünk mink aludnyi, a fene ott egye meg, hadd kajlakodjanak, hát mer olyan jó mulatók vótak a vendégek, hogy már nem akartak elmenni, még tíz óra felé se már.

Gáli Éva
1983. VI. 31.

Törökország
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Menyecske öltöztetése

Éjfélkor átöltözött a menyasszony, akkor tették föl a pillét,
a fejére, meg piros pettyes ruhába öltöztették át. A menyecskevel az első
vőfény táncolt először.

Uj menyecske beköszöntése:

Ime előttünk az ékes menyasszony, ~~hogy menyecske~~
Hogy menyecske fejjel először miasson.
Az ajándék pénzén új cipőt varrasson.
Táncoljon hát vele mindenki egy kurtát,
Vigyázzanak, hogy ne ne tiporják a cipője sarkát,
Gonduljanak rá, hogy drágéjér varrták,
Tömjék meg hát ezer bankóval a markát.
Fusson el mindenki tizesér, huszasér,
En kezdem a táncot, a többi még ráér.
Huzd rá cigány, huzd rá, az új házaspárér.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

26-87/54

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Kéri ászló

A lányok csínyáták a kéri ászlót. És akkor a lánytul megvették a legénynek a násznaggyai. Pénzér vették meg, de előbb alkudoztak. Hát mondták, hogy ennyijér odadjuk, meg elengedtek, ennek is vót két násznagya meg nekemis, de ezeké otthun vótak, a násznaggyai, hát az én násznagyaimeknak köllött megvenni a kéri ászlókat. Mikor vége lett a lakodalomnak eljátszották a gyerekek.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy M.

Rádi Györgyné, 1919
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Csujjogató

Pici víznek, piciny a folyása,
Pici annak piciny az uszája,
En is olyan friss vagyok a borivásra
Mind a menyasszony a vőlegény csókulással.
Dicsértessék, a Jézus Krisztus.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

Rádi Györgyné, 1919.
sz: Bognár Anna
r.k. v.

Csujjogató

Egy ember vőgynek nem kötötte meg a kereket,
A menyasszony nemsokára megfogja az egeret.

Édes alma csutája, beteg a rózsám szája,
Meg kall annak gyógyulni, ha meg akar csókulnyi.

Násznagyurak, hajják-e?
Hajjuk, hajjuk.
Nohát csak hagassák!
Dicsértessék a Jézus Krisztus.

Emnek a pohárnak Bazsalik a neve,
Jeruzsálemtul hozták, meg is aranyozták.
Igyunk a jókért, a megmondott szókért.
Az uj házasokért, Dicsértessék a Jézus Krisztus.

Amikor azt mondták, hogy "Dicsértessék a Jézus Krisztus" akkor ittunk.
Feltöltöttük a poharat, mindenki. Akkor akik köszöntötték ittunk.
Koccintottunk és akkor ittunk.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökposvány
Somogy m.

Rádi György, 1909.
r.k. v.

Lakodalmi leves beköszöntője

Az első tál ételt behoztam,
Hogy el ne sjtsem, sokat imádkoztam.
Tessék uraim, vegyétek,
Jóétvággyal egyétek.

Káposzta beköszöntése

Paradicsomkertből éppen most érkeztem,
Szép fejeskáposztát bőven kertészkedtem.
Belevágattam 12 disznónak elejét, hátujját.
Koresse meg benn ki fülét, ki farkát.
A menyasszony a vőlegény farkát.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Lakodalmi bbéd

26-87/58

Elsőnek vót a tészta leves, metét tésztával husleves, tyukhusleves. Aztán pörkölt, tyukpörkölt, disznópörkölt. Rétes, turós, káposztás. Mákos is vót. Itálnak meg bor, a pálinka reggel, kezdetkor, aztán utána bor.

Étel beköszöntők:

Uraim, az asztal meg van terítve,
Kalány, vella, kés el van készítve.
Jönnek az étek sorjába,
Ez a sok vendég nem áll itt hijába.
Nehogy az asztalon az étel elhűjjön,
Fölmelegítése dologba kerüljön.
Tessék uraim helyre telepedni,
Minálunk a gyomrát nem rontja el senki.
Első tál étel lesz a patkány nyerítés.
Második a csirketurbékolás,
Harmadik a gyenge borju bögés,
Végre elérkezik egy meszeskoosi zörgés.

Ez volt a leves előtt a beköszöntő. Az első vőfény mondta mindig.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

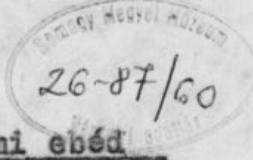

Rádi György, 1909.
r.k. v.

Lakodalmim sirató

A lányos háznál vót, utána mikor már kikérték a menyasszonyt. Muszikáltak egypárát, aztán táncutak. Örültek akkor ha a lányokat is elhitták, mer a lányok is cifrán gyűttek a siratóba, azt akkor szabad, szabad? - ugye messziről, nem ám, mind most... Akkor ugy odabóllantottak, aztán ment a lány táncuni. Régen a peracet osztogatták, most meg a tortát. Ott a siratóba osztogatták a pereckalácsot. Eltörték kétfelé- háromfelé, aztán akkor örültünk, hogy no, kaptunk egy kis peracet, még kisebb lány vótam, akkor a kislányoknak, meg akik ott vótak, meg a bort hordták utána. Oda a siratóba bár akárki bemehetett, a nem hivatalosak is. Azoknak osztogatták direkt a peracet meg a bort. Elmentek a hivatlanok is egyet táncuni.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Lakodalmi ebéd

Az ebéd mindig a fiús háznál vót. Énértem is ugy gyűttek muzsikaszóval a Rádiékhoz. Kisérte a rezes banda a csapatot. A fiús háztul ebéd után mentünk át a lányhó. Háromóra tájba esküttünk. Mi itt iaktunk ugye közel, a másik közbe, akkor az esküvőrül visszakisértek, akkor vót kis sirató.

A lány kikérésekor ezt mondták:

Vajda hegedűnek álljon meg zengése,
Serkantyumnak szűnjék meg pengése,
Mer bucsuzásomnak most leszen kezdése,
Legyünk esendességbe, még leszen végzése.
Zeng bucsuzó szavam, hullanak könnyeim,
Mer tőletek válok kedves jó szüleim.
Hatalmas Uristen, világ teremője,
Tekints le fiadra, bűnös gyermekedre.
Tekints le ezen jó szülőkre,
Harmatként áldás szálljon a fejükre.
Aki által e világra engem elhelyeztél,
És most más utat jelöltél, és a házas életre
Engem segítettél.
Ezér áldom örökséged, Isteni gondviselésed.
Elsőbben is atyám, szavamat hozzád fordítom,

Menyasszony kikésző vers folyt.

Bucsuszómat hozzád indítom,
Köszönettel fogadom anyai voltodat,
Hogy ápoltál, mint kedves leányodat.
Áldjon meg az Isten ezer téged,
Pényes országába vigye fel lelked.
Édesanyám, látom miként indulni ájulásnak,
Talán többé meg sem vidulsz.
Ismerem anyai gyöngé szivedet,
Sajnálni fogod, mind neveltél engemet.
Emlődél tápláltál, szélteél őriztél,
Óh szerelmes anyám, ne opezd magadat,
Bocsáss el engemet, mint kedves leányodat.
Ha megbántottalak, a Krisztus sebeire kérek,
Bocsásd meg az ő szent nevére.
Az Isten fizesse meg fáradságodat,
Vigye fel lelkedet a mennybe,
Vigadjál szüntelen Örök dicsőségbe.
Hát tehozzátok mit szóljak, kedves testvéreim,
De más reménységgel telt veletek vidám gyermekségem.
Elmegyek a háztól, bucsut mondok néktek,
Kedves szüleimnek gondját viseljétek.
Hajadon szűzvirág leányok,
Bucsuzásom közbe hozzátok is szólok.
Nektek is adjon az Isten egy hitvestárust,
Kivel elnyeritek mennyeknek országát.
Kedves alsó- és felső jószívű szomszédok,
Rokonok, barátaim, kik itt vagytok,
Jóakaróim, nekünk utasoknak boldog megérkezést,
Az ittmaradóknak pedig jó mulatást kívánok.

Egy párat muzsikáltak, sirató vót azután.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány
Somogy m.

Rádi György
~~Magyarországi Köztársaság~~, 1909.
r. k. v.

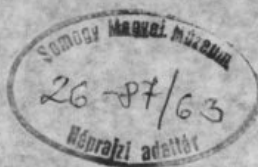
Lakodalmi hivogatás

Összegyűtt a sersg, hogy ekkor lesz az esküvő, ennyi órákor. Meg vótak hi akik hát esküvőre gyűttek, a vendégek. A vőfények hivogattak, két vőfény vagy négy vőfény. Mentek sorba, ahugyan gyűttek sorba a házak, a vendégek fő vótak írva, aztán bejárták az egész falut. Vót egy kis pálc juk, ilyen nádpálcacaféle.

Tisztességgel lépünk a hajlékba,
Az Isten áldása szálljon a benne lakókra,
Jövetelünk okát elmondom én bőven,
Egy szép ünnepély van nálunk készülöben.
Melyre a család általunk hivatja,
A vőlegény és az ő tisztességes atyja.
Legyenek szivesek nála megjelenni,
Vacsora után a táncmulatságba is résztvenni.
Dicsértessék a Jézus Krisztus,
Vellát hozzanak, ha enni akarnak.

Megkinálták őket egy pohár borral, vagy kettővel, aztán dicsérték, azután elgyűttek. Mentek tovább akövetkező házhoz, ott ugyanezt elmondták. Lakodalom előtt két nappal hivogattak. Vasárnap jártak házrul-házra, mer mindig kedden tartották a lakodalmat a régi időbe. Mer azér, ha aki el akart mennyi elvitte előtte való nap má, el tudta vinnyi az aján-dáktot.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Lakodalom

A gyűrű felhuzása után három hétre lett a lakodalom, a papnál kihirdettek ugye bennünket, és ekkorra kikerülünk azt szokták mondani. Ugye mer a papnál kikerülnek, azt akkor amikor a muzsikások meg vótak fogadval, akkor megtartottuk a lakodalmat. A lakodalomba ugye legelsőbb a rokonyokat, jóbarátokat, pájtásokat, aztán a szomszédokat, esetleg egypár távolabbi jó ismerőst. Régen is elég nagy lakodalmak vótak, 70-80-100 személyes.

Akiket meghívtak azok vittek egy tikot, tejást, lisztet, ilyesmit. Diszes vékaruhával letekarták és vitték a kosárral, egy pár nappal előbb. Két vagy három nappal hamarébb.

A gazdaasszonyokat, akik ugye főztek a lakodalomba azokat ugy fogadták. Olyan híres főzőasszony nemigen vót, inkább mindig a rokonságból ketült ki. Sütötték a pereckalácsot, olyan lukas vót a közepe.

Gáll Éva
1983. VI. 31.

Törökoppány

Somogy m.

Rádi György, 1909.

m r.k. v.

Menyasszony kérés

Betegen szereltem le katonáéknál, hiszen most is annak a kódisa is vagyok. Nem vótam a háboruba, meg, hogy 31-be karona vótam, keptam kétódali mellhártyagyulladás, azután Pécsen a kórházba kötöttem ki, aztán hazakerültem, de nem mind egészsége, hanem csak úgy elgyűttem haza, mondom talán itthon majd meggyógyulok, mer akim ott maradt ez ujjal visszabetegedett. Arrul vót szó, hogy megnősülök, hát mondták, hogy taán jó lesz ez, hát aztán énnekem is már régebbuta tetszett, de vele nem tudattam végig. Csak akkor, mikor már meg akartuk kérni, akkor ment el az unokatestvéremnek a felesége, X Ünneplősen fő köllött őtözni, őzt mentünk, szombat este szokott itt nálunk a lánykérés lenni. Mikor gyűtt a vásár, akkor már mentem vele párba, megvették a gyűrűt. Énnékem azért aranygyűrűt vettem. De a papának meg csak olyan krajcárosat. Az enyimé még megvan. Azt ott mindjárt a vásárba föl is huztuk.

Gáll Éva
1983. VI. 31.